

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 7. Quid addendum sit circa actum, quod incurritur censura.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

ADDENDA.

48. **Q**uest 7. *Quid addendum sit circa actum, qui incurritur censura.* R. §. 1. Quamvis actus in solo teſte fit factus, per illum tamen incurritur censura, si verè fit externus, licèt per accidens fit occultus, cum communi *Dicaſt.* d. 2. n. 75. Si quis tamen, v. g. hæresin internam manifestat, vel in Confessione, vel etiam extra eam ad potendum consilium, per illam sic manifestatam non incurritur censura, uti pluribus dictum est l. 6. p. 2. à n. 1649. ubi explicavi, quando non peccatum internum censeatur prodire in actum externum. Et conformiter ad dicta ibidem n. 1653. dicendum est hìc cum *Krim.* n. 175. quis internè consentiens in hæresin, externè loquitur, *ita est*, vel percutiat mensam, per hoc non censeri hæresin esse externè manifestatam, quòd *ita est*, aut percussio mensæ, est aliquid plane indifferens ad manifestationem hæresis.
49. §. 2. Si censura sit lata contra non observantes aliquod præceptum, qui externè tantummodo fictè illud observat non autem internè, si autem internus requiratur ad substantiam rei præceptæ, incurrit censuram, quia non ponit rem præceptam, è contrà si actus internus non spectat ad substantiam rei præceptæ, non incurrit, qui ponit rem præceptam; hinc qui externè tantummodo audit Missam sine ulla intentione audiendi, non incurrit censuram latam contra negligentes Missam, quia intentio audiendi spectat ad substantiam Missæ præceptæ secundum dicta l. 1. n. 1649. è contrà qui externè tantum jejunat sine intentione jejunandi, non incurrit censuram latam

contra non jejunantes, quia intentio jejunandi non spectat ad substantiam jejunii præcepti, secundum dicta l. 1. à n. 695.

§. 3. Quando levibus præceptis adduntur 50. censuræ, non sunt propriè censuræ, sed comminationes ad terrorem, unde etiam quando Superior sub excommunicatione præcipit rem & absolutè & etiam ex circumstantiis levem, transgressio non ideo fit mortalis. In dubio autem, an præceptum sit leve an grave, standum est iudicio Superioris: sed si utrumque sit probabile, nempe & quòd sit grave & quòd sit leve, censeri potest leve quia possessio est pro libertate, ut cum aliis *Dicast.* n. 202. 208. 211. Potest tamen restitutio levium per venialia tantùm ablatorum, si nunc simul faciant materiam gravem, præcipi sub excommunicatione, quia retentio eorum est mortalis.

§. 4. Si delictum, v. g. furtum prohibitum 51. sit sub censura, hæc non incurritur, si furtum sit leve, quamvis ex eo sequatur grave damnum, quia furtum prohibetur in se, ergo ut subjaceat censuræ, debet in sua ratione furti habere malitiam gravem, *Bon. Fill. Nav. Vasq. Reb.* aliique cum *Fenech.* in floribus casuum in additamento n. 61. rectè autem notat *Lugo De just. d. 8. n. 22.* si furatus sit rem gravem, quamvis mutata voluntate statim restituat, ita ut grave damnum domino non sit natum, incurri censuram, non quia grave sit domino carere re suâ per ejusmodi brevissimum tempus, sed quia grave est carere cum tanto periculo retentionis, hinc ablatio illa erat injuria gravis, non tantùm affectivè, qualis est, si fureris nummum putans esse aureum, sed etiam effectivè in primo fieri, quia grave damnum

Dr.
Lii
Dix
VII

num patitur, qui privatur pro tunc re sua
potentiâ recuperandi, subitque periculum ma-
gnum non recuperandi.

52. §. 5. Si quis v. g. furetur solidum ex in-
tione per similia furta colligendi ducatum, in
gulis furtis de se levibus peccat mortaliter, si
non ideo incurrit censuram vel reservationem
impositam gravi furto, quia non est furtum
ternum grave in se, sed tantum ex intentione
ternâ, *Vsq. Lugo De pœn. d. 16. n. 36.*

53. §. 6. Si mors quomodocunque etiam per
raculum non sequatur, qui lethaliter vulnera-
vit, non incurrit censuram impositam homici-
dæ, quia quamvis posuerit actionem occisive
re ipsa non occidit: si tamen vulneravit etiam
non lethaliter, & læsus propter vulnus illud
cedente aliâ causâ accidentali moriatur, in-
ret irregularitatem, quia hæc imposita est etiam
danti causam vel occasionem homicidio, &
cum aliis *Dicast. De censur. d. 2. n. 127.*

54. §. 7. Si lethaliter vulneratus prius post
duum moriatur, & qui vulneravit interce-
leat, confiteatur & absolvatur, *Lugo De pœn. d. 16. n. 453. Avers. De pœn. q. 10. f. 2. Dicast. De pœn. d. 7. f. 11. n. 130.* dicunt adhuc incurrit
censuram propter peccatum præteritum pro
conditione effectus secuti, & quidem certum
detur, secundum dicta l. 1. n. 618. & postea
cenda quod incurritur irregularitas alia
pœnæ extra censuras, ad illas enim incurritur
non requiritur contumacia, cum sint pœnæ
re vindicativæ criminis præteriti, uti recitat
*cast. De juram. d. 2. n. 274. Bosco supra, præteritum
que ex Jure Tann. De pecc. d. 4. q. 3. n. 52. C. de
tr. 2. d. 1. pu. 3. n. 2. Wiggers apud Bosco n.*

Mart. Oviedo, Krim. n. 1702. & 2492. Delb. c. 2. d. 8. f. 10. probabile esse non incurri censuras, nisi pro foro externo tantum, quia in foro interno feruntur tantum in inobedientes & contumaces, qualis non est, qui crimen retractavit, sed respondent alii inobedientiam & contumaciam sufficientem esse illam, quæ continetur in ipso opere lethalis vulnerationis, quam Jus prohibet sub excommunicatione latae sententiæ, si mors sequatur: & hæc sententia videtur probabilior, quam etiam defendit *Bosco* supra.

55.

§. 8. Qui se inebriat intendens vel prævidens homicidium à se in ebrietate causandum, si causetur, secundum *Gl. Palud. Silv.* & alios incurrit censuram homicidio annexam, quia est plenè voluntarium in causa, & secutum in ebrietate est tantum velut conditio, quæ non requirit libertatem, uti nec mors post vulnerationem sine libertate, imò & post retractationem secuta, secundum dicta n. 54.

56.

§. 9. Quandoque censura imponitur propter contemptum, sive faciendi aliquid per contemptum, pro quo notat *Sperell. decis. 113.* contemptum multipliciter fieri posse, 1. virtualiter, & dicitur materialis, qui includitur in omni transgressione legis. 2. Interpretativè, si adfit consuetudo & intentio continuandi transgressiones. 3. Secundum quid, si quis in universum velit subijci legi & Superiori, attamen non hinc & nunc in re levi. 4. Indirectè, si non sit contemptus legis vel Prælati, sed tantum executionis rei, quæ præcipitur. 5. Formaliter & directè, si quis legem transgrediatur, quia voluntas ejus renuit subijci ordinationi ipsiusmet legis vel Superioris, ita ut ideo, quia renuit subijci, procedat ad trans-

transgressionem, uti notat *S. Th.* 2. 2. q. 186. ad 9. ad 3. & pluribus explicavi l. 5. à n. 237. Notat etiam *Pignat.* tom. 5. conf. 8. n. 2. contemptum dici negativum, si quis de re aliqua nullam curam habeat, ei tamen nullam iniuriam: è contrà tum esse positivum, si ad aliquem actum injuriæ vel irreverentiæ verbum aut facto ipso: & de hac etiam dixi l. 5. n. 237. Ad incurrendam autem censuram tali modo impositam, requiritur contemptus positivus formalis legis, uti habet communis cum *Roell.* supra.

57. Q. 8. Quid dicendum sit de mandante, consulete cooperante. *Re.* §. 1. Censura, quæ fertur contra facientes vel committentes aliquod delictum, non cadit super mandantes vel consulentes, nisi exprimat in lege, vel lex alioqui redderetur inutilis, cum enim hæc leges odiosæ sint, extendendæ non sunt, *Sanch. Cón. Avil. Hurt. Pelliz. Cestrop.* d. 1. p. 7. n. 21. *Pignat.* tom. 9. conf. 11. n. 2. *Krimer* n. 1693. contra *Silv. Rosell. Leandr.* Non obstat, quòd is qui mandat, moraliter faciat, committat, nam quamvis moraliter faciat in ordine ad peccatum, non tamen in ordine ad penam censuræ, quia in pœnalibus benignior interpretatio est sequenda, secundum dicta l. 1. n. 596. & 826.

Obji. Facientem & mandantem par pena committit, *Cap. Nuper, De sent. excomm.* *Re.* Hoc est quando lex ita statuit: de cætero, sensus legis in hoc esse pares, quòd uterque mereatur penam, quamvis non semper eandem.

58. §. 2. Si verba sic habeant, *incurrat talem censuram, qui per se vel per alium hoc fecerit, comprehenduntur mandantes & dantes pecuniam*...